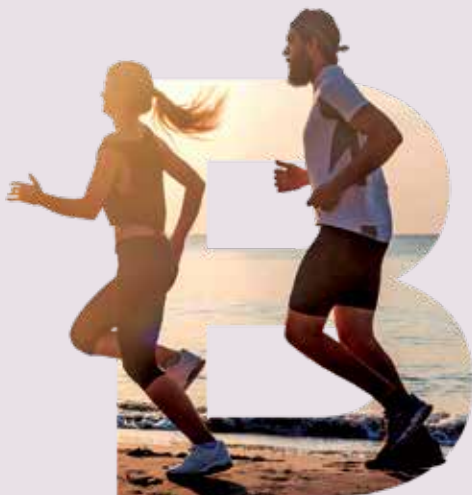

2018 - 2021

VERKORT EINDVERSLAG ECONOMISCHE AGENDA DUIN EN BOLLENSTREEK

DE KRACHT VAN VERBINDING

Colofon

UITGEVER Economic Board Duin en Bollenstreek (EBDB)

CONCEPT & DESIGN 52 graden noorderbreedte, Noordwijkerhout

COPY Woordgeregeld, Lisse

info@ebdb.nl

www.ebdb.nl

Wat en waarom deze uitgave

In deze uitgave kijkt de Economic Board trots en enthousiast terug op de behaalde resultaten in de jaren 2018-2021 (looptijd van de Economische Agenda) en blikt zij vooruit. Juist nú moet de regio doorpakken. Centraal in alle werkzaamheden van de board stond en staat het verbeteren van de economische prestaties van de Duin en Bollenstreek, door de kracht van verbinding te benutten.

Het complete eindverslag vindt u op:
<https://ebdb.nl/economic-board/eindverslag-2018-2021/>

Inhoud

- 04 Voorwoord
- 06 Economic Board. Energieke aanjagers
- 08 De Kracht van Verbinding
- 10 Highlights 2018 - 2021
- 14 Resultaten
- 16 Ruimte voor jonge ondernemers
- 18 The year in between... 2022
- 22 De toekomst maken we samen
- 24 Nawoorden
- 28 Manifest van de regio

LARS FLINKERBUSCH

DIRECTEUR EN BESTUURDER ECONOMIC
BOARD DUIN EN BOLLENSTREEK

Regiovorming en brede welvaart

'Afronding vraagt ook om een vooruitblik', dat waren mijn woorden in het voortgangsverslag van vorig jaar. Nu de Economische Agenda met de titel Samen succesvol vrijwel is afgerond, en 2022 door de gemeenten is benoemd als overgangsjaar, willen we dan ook samen met u terugblikken én vooruitkijken.

We zijn aan het eind gekomen van een belangrijke periode. Een periode van regiovorming waar we trots op mogen zijn. Het is ons gelukt om als aanjager, regisseur en verbinder 'Samen succesvol' in de praktijk te brengen. Dit met 10 businesscases en 18 projecten met een cofinanciering van maar liefst 63% (norm was 25%). Samen hebben we zo goed als alle businesscases in beweging gebracht, met resultaten die staan als een huis (zie het online eindverslag). Vele stakeholders, van binnen en buiten de regio, hebben energiek de schouders eronder gezet en zijn met elkaar opgetrokken vanuit de kracht van verbinding. Zelfs tijdens de coronacrisis.

Draagvlak en daadkracht zijn onmisbaar

Naast een gevoel van trots overheerst ook een gevoel van urgentie. Urgentie als het gaat om economische uitdagingen én kansen voor de regio. Er zijn volop provinciale en landelijke financieringsmogelijkheden die hieraan kunnen bijdragen. Die moeten we wel benutten! Daarom moeten we doorpakken en samen blijven bouwen aan een brede welvaart. Aan verbetering en vernieuwing van de economische

prestaties van de regio, met behoud van de vrije ruimte en woonaantrekkelijkheid. Daarbij is het belangrijker dan ooit dat we als één regio optrekken en optreden. Dat we ons profileren als één geheel, met een gezamenlijk economisch belang en een gedeelde verantwoordelijkheid. Dat is de basis om te bouwen aan een gezonde, bloeiende economie en dus aan een toekomstbestendige Duin en Bollenstreek.

Economic board. Energieke aanjagers

Om de economische potentie van de regio te benutten en te versterken, is een succesvolle en intensieve samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen een must. Dat gebeurt aan de hand van kansrijke businesscases en bijbehorende projecten, voortvloeiend uit de Economische Agenda 2018-2021.

Van links naar rechts:
Jos Vranken, Wendy Verkleij,
Marco Beijersbergen, Lars Flinkerbusch,
Arie van Erk. Paulette Timmerman
ontbreekt op deze foto. Ook Willy Spaan
en Jan Bout ontbreken, zij waren boardlid
tot 1 januari 2022.

Energieke en betrokken boardleden zetten de koers uit, treden op als ambassadeur, aanjager, verbinders en netwerker en zien toe op de besteding van het budget.

De Economische Agenda is succesvol afgerond. In overgangsjaar 2022 blijft de board consistent doorwerken aan een sterker economisch klimaat en heeft ze een strategische visie Duin en Bollenstreek 2030 ontwikkeld.

Kansen op verdere economische versterking liggen er met name op het gebied van de Greenport (bloemen- en bolleneconomie), toerisme, recreatie en gezondheid (unieke open landschap, bollenvelden en de kust) en innovatieve kenniseconomie (Flower Science, Space Campus en Unmanned Valley). Daarbij spelen digitalisering, verduurzaming en human capital als dominante transitie een belangrijke rol.

De board sorteert voor op een nieuwe stevige regionale economische agenda, breed gedragen door alle stakeholders. Voor én door de regio. Intensieve (gemeentelijke) samenwerking is noodzakelijk voor succes. Een compacte en slagvaardige impact organisatie, gedragen door regionale stakeholders, zou uitvoering moeten geven aan de gezamenlijke opgave.

Lees meer over de visie
Duin en Bollenstreek
2030 van de EBDB in
het online eindverslag.

De Kracht van **Verbinding**

In de Economische Agenda Duin en Bollenstreek 2018-2021 stonden vier sectoren centraal: Space, Toerisme, Health en Greenport. Doelstelling was het versterken en stimuleren van de samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven in deze sectoren én de cross-overs daartussen.

GREENPORT ANDRIES MIDDAG

PROGRAMMA MANAGER GREENPORT
DUIN- EN BOLLENSTREEK
"Afgelopen jaren zijn er zeker nieuwe ver-
bindingen gemaakt met andere sectoren,
zowel binnen onze regio als daarbuiten. Een
voorbeeld is de ontluikende samenwerking
met het ruimtevaartcluster in Noordwijk, deze
gaan we komende tijd verder uitbouwen."

SPACE ESTHER PETERS

DIRECTEUR-BESTUURDER
NL SPACE CAMPUS
"Met de NL Space Campus verhogen
we samen met de andere clusters het
kennis- en innovatieniveau in de regio.
Wij trekken daardoor weer meer jong
talent en nieuwe bedrijvigheid naar de
Duin en Bollenstreek!"

TOERISME QUIRINE KAMPHUISEN

VOORZITTER STICHTING PROMOTIE
DUIN & BOLLENSTREEK
"De businesscases tonen aan dat deze
eigenlijk alleen succesvol kunnen zijn met
een integrale aanpak. Destinatiemarketing,
de verantwoordelijkheid van alle lokale
marketingorganisaties, gaat over zoveel
meer dan alleen toerisme. Het gaat over
het inspireren van bewoners, bedrijven
en bezoekers. Laten we zoveel mogelijk
samenwerken op thema's die voor meer-
dere partijen versterkend werken."

HEALTH HANS VAN BUITEN

INITIATIEFNEMER VAN ONDER
ANDERE KUUROORD & DB 4DAAGSE
"Bij onze projecten is volop samengewerkt
met partijen zoals de provincie Zuid-
Holland, Leader, NOV en KHN, de Voedsel-
familie, Dutch Cuisine en ook andere
partijen. Verdere samenwerking in de
zorg zal zeker op gang komen omdat er
medische arrangementen zullen worden
aangeboden door aanbieders in de regio."

Lees verder in het
online jaarverslag.

Resultaten in de spotlight

Dit is een selectie van projectresultaten waar door bevolgen en betrokken projectleiders en -teams hard aan is gewerkt. Online presenteert EBDB een compleet eindverslag met alle projecten uit de verschillende businesscases van de Economische Agenda 2018-2021.

**BOLLENJONGENS IN BEELD
DE NIEUWE GENERATIE**

In de tv-serie Bollenjongens worden 11 trotse jonge bollenondernemers een jaar lang gevolgd. Met hun verhalen geven ze een inkijkje in hun dagelijkse werkzaamheden, kennis en kunde. De succesvolle 10-delige serie is een combinatie van kennisverrijking en promotie van de bollenteelt en werd in 2021 vertoond op Omroep West.

ENJOY THE FLOWERS, RESPECT OUR PRIDE BALANS TUSSEN TEELT EN TOERIST

Bloeiende bollenvelden zijn prachtig promotiemateriaal voor onze regio, maar filmen en fotograferen in het veld veroorzaakt ook schade en overlast. In 2019 is gestart met publieksvriendelijke voorlichting aan bollenveldbezoekers, o.a. door ambassadeurs. Samenwerking tussen telers en de (lokale) toeristische branche moet leiden tot meer kennis en minder schade.

KUUROORD- STATUS NOORDWIJK REGIONALE MEERWAARDE

In 2020 was hij er: de officiële ESPA kuuroord-status voor badplaats Noordwijk waar de hele 'Gezonde en energieke regio' van mee profiteert. Met meer bezoekers (jaarrond), een hoger bestedingspatroon en grotere kans op herhaalbezoeken.

DUIN EN BOLLEN VIERDAAGSE WANDELEVENEMENT VAN NAAM

De eerste editie van de jaarlijkse Duin en Bollen Vierdaagse vindt plaats van 13 t/m 16 oktober 2022. Een nieuw, groots regionaal wandelevenement, ontstaan vanuit de businesscase Gezonde en energieke regio. Naast gezondheid, natuurbeleving en samen sportief bezig zijn, staat de promotie van onze mooie streek centraal.

MANIFEST VAN DE REGIO VRIJ LAND TUSSEN DE GROTE STEDEN

Begin 2020 heeft de EBDB het Manifest van de Duin en Bollenstreek gepresenteerd: dé basis voor trotse regio-branding, met nadruk op Space in Between. Vernieuwing, bloei en versterking van de regionale economie, met behoud van de kenmerkende en unieke vrije ruimte tussen omliggende metropoolregio's.

TOERISTISCHE SAMENWERKING BEZOEKERS WILLEN REGIONAAL AANBOD

Vanuit de kracht van verbinding, en de behoefte van bezoekers van de regio, hebben de diverse destiniemakingorganisaties besloten nadrukkelijker samen te werken. Dit heeft geleid tot de lancering van de online portal visitduinenbollenstreek.nl. Daarnaast heeft er, vanuit de businesscase regiomarketing, een verkenning plaatsgevonden naar de organisatorische inrichting van regionale marketing.

ECONOMIC FORUM DUIN EN BOLLENSTREEK INFORMEREN, INSPIREREN EN DOORPAKKEN

Tijdens het (hybride) Economic Forum in 2021 gingen maar liefst 19 verschillende sprekers met elkaar én met de 300 online deelnemers in gesprek. Samenwerken aan de economische dynamiek in de regio was het centrale thema, met ruimte voor verbinding, inspiratie en het delen van kennis. De sfeer was positief en constructief en vormt de opmaat naar een volgende (live) editie.

SPACE CAMPUS HOTSPOT VOOR (SPACE)TECH

Stip op de horizon is een bloeiende campus met internationale bekendheid. In de startfase wordt gewerkt aan een aantrekkelijke centrale ontmoetings- en vestigingsplek voor space-gerelateerde organisaties. Zo ontstaat samenwerking tussen innovatieve start-ups en scale-ups, gevestigde bedrijven en (onderwijs- en kennis-) organisaties.

TUINBOUW BATTLE BEKEND MAAKT BEMIND

De Tuinbouw Battle is een van de projecten uit de businesscase Onderwijs en Arbeidsmarkt. De agrarische sector brengt op een leuke en uitdagende manier basisschoolleerlingen meer kennis bij over de bloembollenteelt (sierteelt) in hun eigen leefomgeving. Daardoor kiezen ze op termijn mogelijk eerder voor een uitdagende baan in de bollensector.

KENNISUITWISSELING UNMANNED VALLEY DRONES, SENSOREN, DATA EN BOLLEN

GreenportLIVE vond recent plaats op Unmanned Valley. Ruimtevaartcluster, drone-organisaties en innovatieve bollentelers kwamen samen. Met onderwerpen als drones, sensoren en data voor duurzame bollenteelt en glastuinbouw stond het delen van kennis en het stimuleren van nieuwe innovaties tussen verschillende sectoren centraal.

FLOWER SCIENCE PRECISIELANDBOUW

Wageningen University & Research (WUR) voert, in samenwerking met de KAVB en bollenondernemers, een regionaal onderzoeksprogramma uit: Vitale Teelt Bloembollen 2030. Visiotechnieken, robotica, kunstmatige intelligentie en big data zijn voorbeelden van innovatieve technologie die wordt ingezet, bijvoorbeeld in de ziektezoekkar.

Resultaten Economische Agenda 2018 - 2021

De EBDB kijkt terug op de periode 2018 - 2021. Maar liefst 10 van de 11 businesscases uit de Economische Agenda zijn in beweging gebracht, waarbij 18 projecten zijn geïnitieerd en uitgevoerd. In deze geprinte en verkorte uitgave van het eindverslag vindt u een samenvatting van de resultaten die voortvloeien uit de Economische Agenda Duin en Bollenstreek. Een volledig overzicht is te vinden in het online eindverslag op de website.

Strategisch fundament

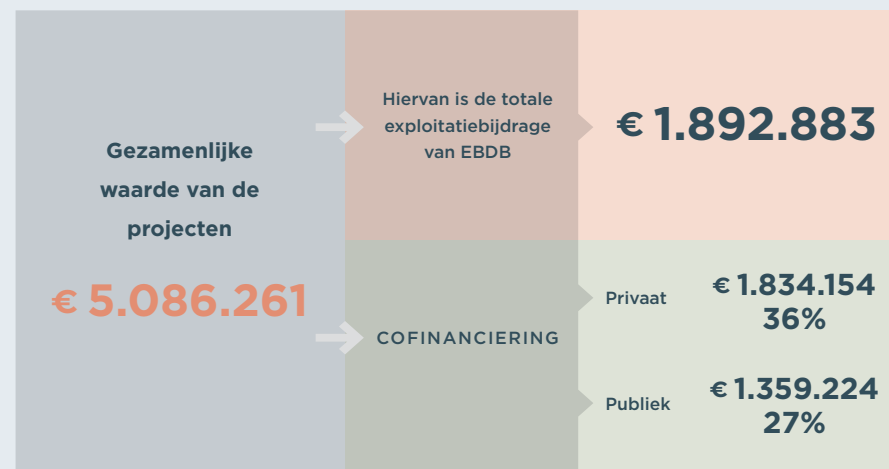
Afgelopen jaren zijn er in samenwerking met regionale koepelorganisaties zoals de KHN en het Bedrijfsleven Bollenstreek belangrijke strategische rapporten opgeleverd, waaronder de Structuuropgaven van de Duin en Bollenstreek, de visie 'Op weg naar de Stip op de horizon' en de 'Visie Duin en Bollenstreek 2030'. Daarnaast heeft de EBDB inhoudelijke en strategische input aangeleverd voor economische groei en ontwikkelingen (inclusief de bijbehorende governance) voor de periode na 2021. Bovendien is de samenwerking en het draagvlak in de regio beter dan ooit.

Succesvolle projecten

De Economische Agenda heeft handen en voeten gekregen. Denk bijvoorbeeld aan de kuuroordstatus van Noordwijk, de succesvolle uitrol van wetenschappelijk onderzoek via Flower Science en de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Daarnaast heeft de EBDB vanuit de businesscase Regiomarketing gewerkt aan de positionering van de regio. Naast het uitdragen van het manifest 'Space in Between' ligt er een Merk- en Werkboek voor de organisatie van regiomarketing. Onderdeel van de positionering was het eerste Economic Forum Duin en Bollenstreek dat begin 2021 plaatsvond en waar ruim 300 stakeholders online aan deelnamen. De Businesscase 'Ondernemershuis en starters-fonds' is de enige businesscase die niet in uitvoering is gebracht. Hier-voor ligt wél een inhoudelijk plan klaar, maar er is nog geen slagvaardige projecteigenaar gevonden.

Financiële resultaten

In de Economische Agenda 2018 - 2021 was een totaalbedrag voor alle businesscases begroot van € 4.640.000,- (exclusief Unmanned Valley en inclusief een mogelijke bijdrage van € 709.151 van de gemeente Katwijk). Per 31 december 2021 is de gerealiseerde totale waarde van de businesscases € 5.086.261,- (exclusief Unmanned Valley en inclusief een bijdrage van Katwijk van € 7.950,-). Er is een private cofinanciering gerealiseerd van 36%. Dit is een groter percentage dan de aanvankelijk met de gemeenten afgesproken 25%.

De totale gerealiseerde cofinanciering bedraagt 63%. Dit betekent dat tegenover iedere door de gemeenten geïnvesteerde euro ongeveer 2 euro cofinanciering staat.

Kijk voor het uitgebreide verslag op

Coronacrisis: actie & initiatief

Een aanzienlijk deel van de periode 2018 - 2021 stond in het teken van de coronacrisis. Tijdens de crisis is de EBDB volop doorgedaan met het aanjagen van de businesscases uit de Economische Agenda en het betrekken en informeren van de stakeholders.

Ruimte voor jonge ondernemers

LEANDRO VAN KUIJK (27)

Lisse

TEETITAN, DUURZAME GOLFKLEDING

'Maart 2022 ben ik gestart met de online verkoop van duurzame golfkleding. Mijn stip op de horizon? Dan denk ik even heel ambitieus en wil ik dé leverancier zijn van PGA Holland.'

'Wat ik belangrijk vind in onze regio? Meer aandacht voor duurzaamheid. We moeten meer doen! Hoe gaaf zou een duurzaamheidsclub zijn, met allemaal duurzame ondernemers onder één klimaatneutraal dak? Met inspirerende seminars en subsidies. Misschien zijn ze er al, maar wie wijst mij dan de weg?'

BRITT BALK (19)

Noordwijk

ALEXANDER BEACH & DYLANS

'Het openbaar vervoer kan beter. Na het stappen in Noordwijk komen jongeren moeilijk weer terug in omliggende plaatsen. Nachtbussen in het weekend, ook van en naar Leiden en Amsterdam, zouden dat probleem kunnen oplossen.'

'Ik wil graag dat de boulevard (zonder dubbele parkeerstroken) en de Grent meer een verlengde van elkaar worden. Zo wordt dit stuk met alle beachclubs een gezellige plek, waar iedereen wil zijn. En een ondergrondse parkeergarage zoals in Katwijk, dat zou ideaal zijn. Noordwijk moet, zeker ook voor de jeugd, weer meer gezelligheid en sfeer krijgen.'

ROB VAN ROOIJEN JR. (24)

Voorhout

VAN ROOIJEN HEKWERKEN

'Ik denk dat wij in de regio voldoende kennis en kunde hebben om opdrachten zoveel mogelijk lokaal uit te zetten. Ik vind het altijd jammer als bedrijven uit de andere kant van het land hier opdrachten komen uitvoeren.'

ESTHER KIK (22)

Lisse

OPTIEKZAAK BRIL JAN'T

'Wat ik belangrijk vind voor onze winkel is dat het centrum actief, leefbaar en aantrekkelijk blijft. Staan er veel panden leeg, dan zullen minder mensen onze winkel bezoeken. Ook goede bereikbaarheid van het centrum en voldoende parkeergelegenheid zijn onmisbaar. Dat geldt voor klanten uit Lisse én uit de hele streek. Zo kunnen we een grotere klantenkring blijven opbouwen en voorkomen dat mensen wegtrekken naar andere winkelcentra. Dus een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en starters vind ik heel hard nodig.'

FRANK HEEMSKERK (26)

Hillegom

BLOEMENKWEKERIJ M. & L. HEEMSKERK

'Ik vind het belangrijk dat kwekers kunnen groeien en hun bedrijf/schuren kunnen uitbreiden. Als oudere kwekers stoppen, worden hun schuren gesloopt en kun je ergens anders weer uitbreiden. Omdat we extensiever moeten gaan telen, moet het teeltoppervlak in de streek minstens hetzelfde blijven.'

'Onze sector heeft veel buitenlandse uitzendkrachten in dienst. Daar moeten we goede huisvesting voor regelen, wat vaak in de dorpskernen gebeurt. Het lijkt me beter om dat op bedrijven mogelijk te maken. Zo creëer je woonruimte voor starters in de dorpen.'

Meer ondernemers op pagina 21

2022

The year in between

De economische kracht en potentie van de regio benutten, dat is waar het om draait. Doen er zich kansen voor, zelfs in tussenjaar 2022, dan stapt de Economic Board naar voren. Als verbinder. Als aanjager. Als investeerder in de toekomst. Een slimme streek staat immers niet stil en kijkt vooruit!

OPWEKKEN WINDENERGIE GEACCEPTEERD REALISATIEPLAN.

In het belang van de energietransitie én de ruimtelijke kwaliteit en inrichting van de Duin en Bollenstreek willen een aantal partijen (LTO Noord, KAVB, Greenport Duin en Bollenstreek en agrarische ondernemers) vóór de zomer van 2023 een geaccepteerd realisatieplan tot stand hebben gebracht rondom het opwekken van windenergie in de Duin en Bollenstreek. Uitgangspunt is het energieverbruik van de agrarische sector te dekken, en zo mogelijk ook de bebouwde omgeving. EBDB is gevraagd om een exploitatiebijdrage voor de totstandkoming van dit realisatieplan (onderdeel van de strategische regionale agenda) rondom haalbaarheid en scenario's.

AUTONOM VAREN FUTUREPROOF FERRY.

Pont FERRY is een autonoom varende duurzame pont, ontwikkeld door Future Mobility Network. Zomer 2021 heeft de ferry tussen Koudenhorn en Kagerzoom, nog met een bediener aan boord, meer dan 3000 bezoekers naar de overkant gebracht. De ferry draait op zonne-energie en gebruikt slimme koers- en besturings-technologie. Zomer 2022 wordt de volgende stap gezet richting volledig autonoom varen. FERRY is een samenwerkingsverband tussen bedrijven, onderwijs en overheid en een interessante cross-over tussen de sectoren toerisme en tech. EBDB draagt met een exploitatiebijdrage bij aan verschillende innovaties voor het vaarseizoen 2022, plus een kansverkenning van toekomstige toepassingsmogelijkheden van autonoom vervoer.

VIER DE LENTE FESTIVAL VOOR EN DOOR JONGEREN.

Jongeren bij de regio betrekken, dat was het doel van het Vier de Lente festival. Zondag na het corso vond in Hillegom, midden tussen de kleurige velden, de kick-off plaats van een nieuw muziekfestival. Als side-event van het Bloemencorso Bollenstreek stond hier de jeugd centraal. Alles draaide om de trots voor het corso en de bollenteelt, dus de groei en bloei van de eigen streek. 500 mensen gingen, zeker bij het optreden van het Amsterdamse dj-trio Kris Kross, uit hun bol. Het Vier de Lente Festival, dat een eigen award uitreikte aan de Bollenjongens, is een jaarlijks terugkerend en groeiend event, dat op wisselende locaties in de Bollenstreek zal plaatsvinden. Samen met een aantal partners, waaronder Greenport Duin en Bollenstreek, investeerde EBDB in deze kansrijke primeur.

Een ode aan de Duin en Bollenstreek

CORSO 2022

MIJN STREEK. ONS GELUK.

De 75e editie van het corso reed voor het eerst sinds 2019 weer. Op het allerlaatste moment trok een sponsor zich terug en zou er één praalwagen niet mee kunnen rijden. EBDB koos voor een imposant slotakkoord van de Economische Agenda en adopteerde lastminute deze praalwagen van de Stichting Bloemencorso Bollenstreek. Zo werd EBDB trotse deelnemer, met een ode aan de prachtige streek, en de promotie van de Duin en Bollen Vierdaagse. Het werd een bijzondere en zonovergoten dag waarop inwoners, ondernemers, vrijwilligers en bezoekers zich meer dan ooit verbonden voelden. Mijn streek. Ons geluk.

JONGE ONDERNEMERS

Ruimte voor jonge ondernemers

PASCALE GRIFFIOEN (25)

Voorhout

FOOME, ONLINE MARKETING

'Ik heb wel behoefte aan meer kennis over bijvoorbeeld wetgeving en verduurzaming. Waar moet je allemaal aan denken als het gaat om bijvoorbeeld bedrijfsvoering en personeel? Eventueel lijkt het organiseren en bijwonen van kennissessies mij interessant.'

'Ook merk ik dat er behoefte is aan flexibele werkplekken voor ondernemers, zoals bij De Loft in Lisse. Toevallig ben ik nu zelf ook bezig met zo'n soort - kleinschalig - initiatief. Daarnaast denk ik dat het goed is om jongeren te betrekken bij de plannen voor de Duin en Bollenstreek.'

SYLVIA PENNING (31)

Noordwijkerhout

TULIP EXPERIENCE AMSTERDAM

'We zijn enorm dankbaar voor alle bezoekers die jaarlijks onze prachtige streek bezoeken. Onze Experience is mede ontstaan om bezoekers te betrekken bij het verhaal van de kweker en ze foto's te laten maken, zónder dat zij de kostbare bollenvelden beschadigen.'

'Het gebrek aan voorlichting over de kwetsbaarheid van de productievelden en het samenbrengen van partijen die allemaal profiteren van onze bloeiende streek en het bollen-toerisme, dat is waar EBDB ons mee zou kunnen helpen. Waar die toerist ook komt, óveral en door iedereen moet hetzelfde verhaal worden uitgedragen. Hotels, restaurants, touroperators, luchtvaartmaatschappijen: we moeten schouder aan schouder, als een breed gedragen platform, allemaal die bezoeker goed informeren.'

De toekomst maken we samen

Met een glazen bol, hoe toepasselijk ook in onze regio, valt de toekomst niet te voorspellen. Daarom blijven stakeholders van binnen en buiten de regio samen de schouders zetten onder het toekomstbestendig maken van de Duin en Bollenstreek.

Er is de afgelopen jaren, met de Economische Agenda als vertrekpunt, een solide basis gelegd voor de toekomst. De gemeenten werken intensiever samen en het besef is volop aanwezig dat er regionaal én cross-sectoraal moet worden opgetrokken.

Gandhi zei het al: 'De toekomst hangt af van wat je NU aan het doen bent'. De EBDB heeft dan ook een toekomstvisie opgesteld, de 4-pager Duin en Bollenstreek 2030, te vinden in het online eindverslag.

Belangrijke highlights uit deze visie:

- Digitalisering, verduurzaming en human capital zijn drie dominante transitie die kansen bieden voor de regio.
- Een verandering van perspectief, meer van buiten naar binnen kijken in plaats van andersom, versterkt de regionale concurrentiekracht.
- De drie kansrijke clusters zijn:
 - 1 Greenport
 - 2 Toerisme, Recreatie en Gezondheid
 - 3 Innovatieve kenniseconomie.
- Een aangescherpte Economische Agenda en voortzetting van stevige samenwerking zijn de basisingrediënten. Dé sleutel voor succes ligt bij focus en ambitie, draagvlak én uitvoeringskracht.
- EBDB pleit voor sterkere governance, met een nadrukkelijke rol voor het bedrijfsleven.

Onmisbaar bij het uitvoeren van deze strategische toekomstvisie is naar de mening van de EBDB de structuur van een krachtige en slagvaardige impactorganisatie.

Op verzoek van de gemeenten is besloten om het jaar 2022 als tussenjaar te benoemen. Een jaar waarin wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe (strategische) Economische Agenda en de bijbehorende governance. De 4-pager van EBDB heeft tot doel waardevolle en inspirerende input te leveren. De tweede helft van 2022 zal samen met overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen invulling worden gegeven aan de regionale economische toekomstplannen.

JAAP SMIT

COMMISSARIS VAN DE KONING EN
VOORZITTER VAN DE ECONOMIC
BOARD ZUID-HOLLAND

Dé uitdaging
voor de streek is
om **van plannen
tot realisatie**
te komen

‘Wees realistisch en eerlijk over het karakter van de streek: wie en wat ben je? Waar ben je van nature sterk in? Formuleer ambities die bij het karakter van de streek passen en die haalbaar zijn.’

**‘Wees realistisch en eerlijk
over het karakter van de streek:
wie en wat ben je?’**

Regel de uitvoering en stap daarbij over de schaduw van de deelbelangen heen. Dé uitdaging voor de streek is om van plannen tot realisatie te komen.’

‘Stel een Economic Board in die bestaat uit leden uit de triple helix (overheid, bedrijfsleven en onderwijs). Deze board

fungeert als aanjager van overheden. Dit betekent een nieuwe positie: de Economic Board moet niet een uitvoeringsorganisatie van de 5 gemeenten zijn, maar een aanjager die gemeenten op ideeën brengt. Het zou beter zijn als de overheden zich meer richten op het uitwerken van plannen die uit de Economic Board komen.’

MARCO BEIJERSBERGEN

INTERIM VOORZITTER
ECONOMIC BOARD
DUIN EN BOLLENSTREEK

JAN VAN RIJN

VOORZITTER BESTUURLIJK
OVERLEG ECONOMIE
DUIN EN BOLLENSTREEK

Verbreiding,
verdieping,
verbinding en
versnelling.
Samen vooruit...

Een gezonde regio vraagt om innovatieve bedrijven

Dankzij de betrokkenheid en het enthousiasme van vele stakeholders van binnen en buiten de regio is er de afgelopen jaren veel in beweging gezet en is er gedreven gewerkt aan de uitvoering van de Economische Agenda 2018-2021.

'Het is tijd voor een Economische Agenda 2.0 met, naar mening van de board, een belangrijkere rol voor het bedrijfsleven. Zoals voormalig voorzitter Jan Bout eerder al benadrukte: 'Zonder ondernemers zijn er geen projecten en

boeken we dus ook geen economische vooruitgang'.

'Vanuit een gezamenlijk gedragen economisch perspectief moeten we blijven werken aan versterking van de regio. Een gezonde regio vraagt om innovatieve bedrijven. De sterke aanwezigheid van ruimtevaart in onze regio kunnen we prachtig inzetten om bedrijven aan te trekken en innovatie in alle sectoren aan te jagen. Cross-overs tussen sectoren en intensieve samenwerking zijn belangrijk om vooruitgang te blijven boeken.'

Hoe gaan we om met verschillende, soms conflicterende, belangen, zonder afbreuk te doen aan de kwaliteiten van onze streek? Hoe zorgen we dat we hoogwaardig blijven ondernemen, zonder dat dit ten koste gaat van ons woon-
genot? Hoe zorgen we dat onze bedrijven een toekomst hebben in de regio en het tegelijkertijd voor bewoners en bezoekers aantrekkelijk is om hier te verblijven?

De gemeentebesturen hebben besloten te investeren in een gezamenlijk opgestelde Economische Agenda Duin en Bollenstreek, om vanuit verbinding en samenwerking succesvol te zijn. We moeten regionaal naar de toekomst blijven kijken!

Verbreiding, verdieping, verbinding en versnelling. Samen vooruit... Ik wens onze regio toe dat we met alle opgaves die op ons af komen in staat blijven om ons eigen karakter te behouden. Dat maakt onze regio juist bijzonder en uniek. Waarbij er een mooie samenhang is tussen wonen, ondernemen en recreëren.

MANIFEST VAN DE REGIO

Vrij land TUSSEN de grote steden

Het zijn niet de noten of de beat, maar **de tijd en de vibratie** ertussen die de muziek maken. Het zijn **niet de grote steden** maar juist de **vrije ruimte** ertussen waar de nieuwe leefbaarheid wordt gecreëerd die mensen en bedrijven laten **bloeien**

Wij zijn de Duin- en Bollenstreek. Een **prachtige regio** aan de Nederlandse kust, **tussen de bollenvelden**, in het grootste aaneengesloten plassen gebied van Nederland en met **Nationaal Park Hollandse Duinen** als onze achtertuin. **Omzoomd door** de metropoolregio's Den Haag, Rotterdam en Amsterdam en toch relatief **onaangetast door drukte**, verkeer en grootschalige bebouwing. Een unieke plek op aarde waar we voluit **bloeien**, midden tussen de grote steden die steeds meer tegen de grenzen van **groei en leefbaarheid** aanlopen. Al eeuwen zijn onze magische geestgronden de **vruchtbare bodem** waarop we grootse dingen creëren. En al eeuwen beschermen we **onze leefruimte, ademruimte en ondernemersruimte** om de balans te behouden tussen economie en ecologie, tussen **geld en geluk**, tussen snelheid en geduld. Tussen groei en bloei. Dat is wat de Duin- en Bollenstreek uniek en eindeloos **aantrekkelijk** maakt. Dat is onze oorsprong én onze voorsprong. En dat is de **veerkrachtige basis** waarop de Duin- en Bollenstreek samen een sprong **voorwaarts** maakt.

Wij worden hét voorbeeld van hoe juist de **vrije ruimte** tussen grote steden cruciaal is voor leefbaarheid, **geluk en gezondheid**. Voor onszelf, voor de steden om ons heen en voor de **rest van de wereld**. De Duin- en Bollenstreek wordt in alles de **innovatiegrond** die continu in bloei staat. Hier vinden mensen de **unieke open omgevingen** om te recreëren en om zich goed te voelen. Hier werken **stad en land samen** om de nieuwe balans te vinden. Hier vinden ondernemers **flexibiliteit** in regelgeving en procedures, zodat ze tempo kunnen maken met hun **bevlogenheid** en **innovatiekracht**. Hier vinden start-ups in Space, Greenport, Toerisme en Health de faciliteiten en de netwerken om te **starten en te groeien**. Hier vinden **kennis- en onderwijsinstellingen** de omgevingen om te experimenteren en te onderzoeken. Hier denken we **niet in groeicijfers**, maar in **bloei cijfers** die niet alleen het geld in beeld brengen, maar ook het **geluk**, de gezondheid, de **veerkracht van mensen**, bedrijven en natuur. En hier hebben overheden de **vrije geest**, de bereidheid en de moed om voorbij regels en bestaande structuren **samen te werken** en te versnellen.

In de Duin- en Bollenstreek zijn we **trots**, eigenwijs en onwaarschijnlijk ondernemend. Dat zijn we om onze **eigen vrije ruimte** te beschermen, maar vooral om voluit te **bloeien als individuen** én als geheel. De Economic Board Duin- en Bollenstreek is de **'ruimtemaker'** en de componist die al die kracht en dat **creërend vermogen** op laat tellen, die resultaten meetbaar maakt en die de **beweging op gang brengt** die van dit gebied de meest leefbare, **gelukkige en gezonde plek** op aarde maakt. Wij zijn de **vrije ruimte** tussen de steden waar alles en iedereen bloeit. Dat is onze hart en ziel. Dat is wie we samen zijn. **Doe jij mee?**